

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä Savonlinnan kaupungin alueella

RAKYL 26.03.2025 § 47
1220/11.01.06.00/2023

Valmistelija Ympäristöinsinööri Hanne Turunen, puh. 044 417 4690 /
hanne.turunen@savonlinna.fi

Selostus Alueellisen jätelautakunnan toimialueella ja näin ollen Savonlinnan kaupungissa on käytössä jätelain (646/2011) 37 §:n mukainen kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus sekalaisen yhdyskuntajätteen (ns. sekajätteen) sekä lietteiden kuljetuksessa. Biojätteiden ja pakkausten osalta on 1.7.2023 alkaen siirrytty jätelain muuttamisesta annetun lain (714/2021) mukaisesti kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, jonka käytännön operoimisesta ja kuljetusten kilpailuttamisesta huolehtii kuntien omistama Kierrätysyhtiö Rippee Oy.

Jätelautakunta on vuonna 2024 tilannut FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä selvityksen jätelain 37 §:n ja 35 §:n 2 momentin edellytysten täyttymisestä jätelautakunnan toimialueella. Jätelain 35 § 2 momentin mukaan *kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin*. Selvityksen loppuraportti 22.8.2024 on esityslistan liitteenä.

Jätelautakunnan päätöksen 10.9.2024 § 22 (esityslistaliitteenä) mukaan FCG:n raportin perusteella kaikkien edellytysten täyttymistä tai täyttymättömyyttä ei ole kyetty käytössä olleen aineiston perusteella arvioimaan; raportissa kuitenkin päätellään kunnan järjestämän jätteenkuljetusten etujen olevan ilmeisiä. Selvitystyössä on päätöksen mukaan käynyt ilmi mm. että viranomaisella on hyvin rajalliset mahdollisuudet valvoa jätehuoltomääräysten toteutumista sekä puutteelliset mahdollisuudet arvioida sitä, aiheuttaako kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Selvityksen mukaan olisi hyödyksi selvittää asiaa lisää mm. laajentamalla yrityksille tehtäviä kyselyjä, kartoittaa eri sidosryhmien näkemyksiä sekä vertailla nykyisiä kuljetussuoritteita optimoituun kuljetusjärjestelyyn sekajätteen kuljetuksessa. Jätelautakunta päätti jatkaa selvitystyötä virkatyönä.

Jätehuoltoviranomainen järjesti paikallisesti toimiville jätteenkuljetusyrityksille 17.12.2024 keskustelutilaisuuden, johon osallistui myös jätehuollon valvontaviranomaista edustava kaupungin ympäristöinsinööri. Keskustelutilaisuudessa kävi ilmi mm., että kuljetusyritykset näkevät jätehuoltoon liittyvän laajemman asukas- ja asiakastytyväisyyskyselyn tekemisen kannatettavaksi, yritysvaikutukset tulisi arvioida laajasti elinvoima- ja aluetalousselvityksen avulla ja että jätehuoltoviranomaisen tekemää selvitystyötä ei katsota riittävän puolueettomaksi.

Jätelautakunnalla ei ole varattu määrärahoja esitettyjen asukas- ja asiakastytyväisyyskyselyn ja muiden selvitysten teettämiseen. Koska kaikkien jätelain 37 § ja 35 §:n edellytysten ei ole voitu todeta täyttyvän, käsittelee alueellinen jätelautakunta jätteenkuljetusjärjestelmää koskevan asian uudelleen.

Alueellinen jätelautakunta on 20.2.2025 pyytänyt lausuntoa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä Savonlinnan kaupungin alueella. Lausuntoa pyydetään kirjallisena 15.4.2025 mennessä toimialueen kunnilta, toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisilta, Etelä-Savon ELY-keskukselta, Kierrätysyhtiö Rippeeltä, toimialueen jätteenkuljetusyrityksiltä, Suomen Kuntaliitto ry:ltä sekä seuraavilta edunvalvontajärjestöiltä: Kiinteistöliitto Itä-Suomi, Suomen Omakotiliiton Mikkelin piiri ry, Kierrätysteollisuus ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka (SKAL).

Toimivalta

Savonlinnan kaupungin 16.12.2024 päivitetyn hallintosäännön 6 §:n mukaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.

Esittelijä

Vs. rakennustarkastaja Jari Heiskanen

Päätösehdotus

Savonlinnan rakennus- ja ympäristölautakunta Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena kiittää lausuntopyyntöä ja antaa tällä päätöksellä lausuntonsa alueellisen jätelautakunnan toimialueen sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä Savonlinnan kaupungissa.

Lautakunta katsoo, että sekalaisen yhdyskuntajätteen (ts. sekajätteen) kuljetuspalveluita on etenkin taajamissa ja asutuskeskittymissä kattavasti tarjolla ja kilpailua näillä alueilla on riittävästi. Sen sijaan lautakunnalla ei ole tietoa toteutuvatko kuljetuspalvelut kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin; kuitenkin tiedossa ei ole, että yhdyskuntajätteen kuljetuspalveluiden yleisessä saatavuudessa olisi ollut ongelmia missään päin Savonlinnaa taikka että palvelun ehdot olisivat olleet kohtuuttomat. Etenkin Savonlinnan keskustaajama on lautakunnan tietojen mukaan vahvasti kilpailtu ja palveluitaan tarjoavia jätteenkuljetusyrityksiä on valtakunnallisestikin ajatellen runsaasti. Kerimäen kirkonkylässä ja Savonrannan keskustassa jätteenkuljetuksia on lautakunnan näkemyksen mukaan niin ikään riittävästi tarjolla, heikoin tilanne asuinkekkittymien osalta on Punkasalmella. Haja-asutusalueella jätteenkuljetusten tarjonta niin ikään vähenee.

Jätteenkuljetuksen ympäristövaikutuksia arvioidessaan lautakunta toteaa suurimman haitan aiheutuvan fossiilisten polttoaineiden käyttämisestä. Kuljetusreittien tehokkuus tiiviisti rakennetuilta alueilta sekajätettä kerättäessä on nykyisen, markkinaehtoisin kuljetusmallin seurauksena kohtuullisen korkealla tasolla. Haja-asutusalueella keräys on luonnollisesti tehottomampaa ja harvempaan asutuilla alueilla kunnallisen jätteenkeräyksen avulla voitaisiin saavuttaa kuljetusten päästöjä ajatellen etua sikäli, kun kuljetuskalusto käyttää fossiilisia polttoaineita.

Eduksi kunnalliseen yhdyskuntajätteen kuljettamiseen siirtymisessä valvontaviranomainen katsoo, että malli todennäköisesti mahdollistaisi biojätteen kiinteistökohtaisen keräyksen nykyistä laajemmalla alueella. Viime vuosina on käynyt ilmi, että markkinaehtoisesti toimivat jätteenkuljetusyritykset eivät enää aiemmasta poiketen kerää biojätettä niin laajalti haja-asutusalueelta, oletettavasti sen vuoksi koska keräys ei ole enää kannattavaa jätehuollon osittaisen kunnallistamisen myötä. Mikäli kunta hoitaisi molempien jätejakeiden keräyksen, voisi biojätteen keräysalue olla nykyistä laajempi. Asiakkaalle jätehuoltoon liittyvät asiat olisivat myös selkeämpiä, jos olisi vain yksi toimija kenen kanssa asioida.

Lautakunta näkee kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen etuna myös ns. vapaamatkustajien, eli yhdyskuntajätteen kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen tai aluekeräyksen ulkopuolella olevien kiinteistöjen kiinni jäämisen. Kiinteistöt, jotka eivät kuulu järjestettyyn jätteenkuljetukseen,

hoitavat näin toimiessaan kiinteistönsä jätehuollon lainvastaisella tavalla, toimittivatpa he jätteensä mihin tahansa, mutta kiinteistöjen valvonta on haastavaa eivätkä tapaukset tule kovinkaan helposti ilmi tällä hetkellä.

Kunnallista jätteenkuljetusta yleisesti perustellaan valvonnallisilla syillä ja myös tämä on nostettu esiin jätelautakunnan päätöksessä. Rakennus- ja ympäristölautakunta näkee valvonnan mahdollistamisen ja parantamisen keinoina myös mm. valvontaresurssin lisäämisen, viranomaisten ja jätteenkuljetusyritysten välisen tiiviimmän yhteistyön, yritysten tekemän laadukkaamman ja luotettavamman raportoinnin sekä selkeiden toimintamallien luomisen esimerkiksi väärinkäytösten kohdalla toimimiseksi ja niiden raportoimiseksi viranomaiselle.

Kunnallisen jätteenkuljetuksen etuna lautakunta näkee myös työturvallisuuteen liittyvien seikkojen kohentumisen. Viime vuosina on käynyt ilmi, että riskialttiista tai muutoin haastavista kiinteistöjen jätteenkeräyspaikoista ei ole raportoitu viranomaisille asian selvittämistä varten ja jätteenkuljetusyritykset ovat annettujen tietojen mukaan pyrkineet näin toimiessaan säilyttämään asiakassuhteen paikoin tiukastikin kilpailussa toimintaympäristössä, kun ongelmia ei ole nostettu esiin.

Jätehuollon puutteet ja jätteen asiaton käsittely aiheuttavat ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Nimenomaan asumisen yhdyskuntajätteisiin liittyen ympäristön pilaantumista aiheuttaa yleisimpänä roskaaminen, josta valtaosa kuitenkin on suurten tavaroiden kuten sohvien ja sänkyjen hylkäämistä metsiin ja muihin asiattomiin paikkoihin. Näitä jätteitä ei kuljeteta kiinteistökohtaisessa jätteenkuljetuksessa eikä lautakunta arvioi tällaisten tapausten vähenevän, vaikka kunta hoitaisi jätteenkuljetuksen. Harvemmin on kyse jäteastian laitettavan ”pussitavaran” eli kotitalouksien arkipäiväisen yhdyskuntajätteen päätyemisestä maastoon.

Jonkin verran viranomaiselle tulee käsittelyyn jätteenpolttopauksia, jossa saatetaan polttaa myös tavanomaista yhdyskuntajätettä ja näissä tapauksissa ko. kiinteistö on myös saattanut olla järjestetyn jätteenkuljetuksen ulkopuolella. Yleensä kyse on taajamien ulkopuolisista kiinteistöistä. Näihin tilanteisiin lautakunta arvioi, että kunnan järjestämä jätteenkuljetus vähentäisi ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Jätteen hautaaminen taas liittyy tyypillisesti rakennusten tai rakennelmien purkujätteeseen ja myöskään tämänkaltaisen ympäristön pilaamisen tai sen vaaran lautakunta ei arvioi vähenevän tilanteessa, jossa kunta hoitaisi myös yhdyskuntajätteen kuljetuksen.

Ympäristönsuojeluviranomainen valvoo myös yritysten jätehuollon toteutumista. Mikäli kunta siirtyisi järjestämään myös yhdyskuntajätteen kuljetuksen vastuulleen kuuluvan [asumisen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän] jätteen osalta, tarkoittanee tämä Savonlinnan seudun nykyistä tilannetta peilaten mallia, jossa vain muutama jätteenkuljetusyritys hoitaisi jätteiden kuljetukset ja näin kuljetukset keskittyisivät jatkossa voimakkaasti vain muutamille jätteenkuljetusyrityksille. Tällöin on todennäköistä, että kilpailussa hävinneet jätteenkuljetusyritykset supistavat toimintaansa ja tämä taas vaikuttaa markkinaehtoisesti jätehuoltopalvelunsa hankkivien yritysten jätehuollon toteutumiseen negatiivisesti.

Valtakunnallisesti tarkastellen Suomi ei ole saavuttanut sille asetettuja kiertotalouden tavoitteita erityisesti biojätteen ja muovipakkausten kierrätysten osalta vaan polttoon ohjautuu liikaa sinne kuulumatonta, kierrätyskelpoista jätettä. Tämän haasteen ratkaisuna kunnallinen

kuljetusjärjestelmä myös yhdyskuntajätteen osalta ei lautakunnan mielestä ole merkityksellinen asia, etenkin mikäli biojätteiden lajitteluvollisuutta supistetaan nykyisestä kuten jätelautakunta esittää tehtäväksi.

Rakennus- ja ympäristölautakunta kiinnittää jätehuoltoviranomaisen huomion jätelautakunnan päätöksessä esiintyvään kehäpäätelmään, jonka mukaan jätelautakunnan tilaamassa raportissa ei voitu todeta ettäkö jätelain 37 ja 35 §:n edellytykset täyttyisivät kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetusjärjestelmässä, että lisäresursseja ei selvityksiin ole osoittaa ja tämän vuoksi olisi jopa tarpeen todeta, että olisi siirryttävä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Tämän päätelmän perusteena on jätelautakunnan tilaama raportti, joka on valvontaviranomaisen mielestä laadultaan jopa heikohko, kattavuudeltaan suppea ja jonka laatimisessa on korkeintaan muodollisesti kuultu esimerkiksi jätettä kuljettavat yritykset sekä oleelliset sidosryhmät, kuten Savonlinnan kaupungin asukkaat. Selvitys perustuu varsin yksipuolisiin tietoihin eikä kyseiseen selvitykseen voida lautakunnan mielestä perustaa laadukasta päätöksentekoa.

Lautakunnan mielestä jätteenkuljetuksia on tarkasteltava nykyistä kattavammin ja selvitettävä tosiseikkoja enemmän, jotta jätelautakunta voi tehdä olemassa olevan ja oikeellisen tiedon perusteella päätöksen kuljetusjärjestelmästä. Nyt päätöstä ollaan tekemässä nimenomaan tiedon puutteen perusteella. Asian selvittämiseksi on varattava riittävä resurssi talousarvioon sekä myös tarpeeksi henkilötyövoimaa.

Edellä kirjoitettuun pohjautuen lautakunta toteaa, että jätehuoltoa valvovan viranomaisen näkökulmasta jätelain 35 § ja 37 §:n tarkoittamat edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle taajamien ja muiden asutuskeskittymien osalta todennäköisesti täyttyvät, mutta haja-asutusalueella edellytysten täytyminen on epävarmempaa.

Käsittely

Jäsen Liisa Hirvonen poistui esteellisenä kokoushuoneesta eikä ottanut osaa asian käsittelyyn eikä päätöksen tekoon. Esteellisyyden syy: Hirvonen on Savonlinnan seudun Jätehuolto Oy:n hallituksen varajäsen (hallintolaki 28.1 § 5 kohta).

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet

Alueellinen jätelautakunta